

PSIHOLOGIJA

Ispitni katalog
za državnu maturu
u školskoj godini 2023./2024.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

ISPITNI KATALOG ZA **DRŽAVNU Maturu** U ŠKOLSKOJ GODINI 2023./2024.
PSIHOLOGIJA

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

SADRŽAJ

UVOD	5
1. PODRUČJA ISPITIVANJA	6
2. OBRAZOVNI ISHODI	7
3. STRUKTURA ISPITA	12
4. TEHNIČKI OPIS ISPITA	13
4.1. TRAJANJE ISPITA	13
4.2. IZGLED ISPITA I NAČIN RJEŠAVANJA	13
4.3. PRIBOR	13
5. OPIS BODOVANJA	14
6. PRIMJERI ZADATAKA	16
6.1. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA	16
6.2. PRIMJER ZADATKA KRATKOGA ODGOVORA	17
6.3. PRIMJER ZADATKA PRODUŽENOGA ODGOVORA	18
7. PRIPREMA ZA ISPIT	20

Napomena:

Ispitni materijali iz Psihologije pisani su prema Hrvatskome pravopisu Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (<http://www.ihj.hr>, 2013.).
U obrazovnim ishodima preuzetim iz kurikuluma napravljene su jezične korekcije sukladno normi hrvatskoga standardnog jezika.

UVOD

Psihologija je izborni predmet državne mature.

Ispitni katalog za državnu maturu iz Psihologije temeljni je dokument ispita u kojemu su navedeni i objašnjeni sadržaji, kriteriji te načini ispitivanja i vrednovanja znanja u školskoj godini 2023./2024. Ispitni katalog usklađen je s odobrenim kurikulumom za Psihologiju za gimnazije u Republici Hrvatskoj¹.

Cilj je ispita državne mature iz Psihologije utvrditi pristupnikovu² razinu usvojenosti znanja definiranih kroz ishode učenja tijekom srednjoškolskoga obrazovanja. Pristupnici se tijekom školovanja upoznaju s teorijskim pristupima i znanstvenim istraživanjima psihičkih procesa i ponašanja te s različitim čimbenicima koji na njih djeluju. Ti su sadržaji predmeta odabrani radi razvoja temeljne psihologijske pismenosti koja uključuje primjenu stečenih psihologijskih znanja i vještina u svakodnevnome životu. Tako pristupnici bolje razumiju sebe i druge, lakše upravljaju svojim psihičkim procesima i ponašanjem, kritički razmišljaju i otporniji su na različite pokušaje manipulacije, uspješnije komuniciraju i rješavaju sukobe, grade skladnije odnose s drugima te donose odluke prema vlastitim moralnim načelima. Te im spoznaje u širemu kontekstu pomažu razumjeti ponašanje grupa i ponašanje pojedinaca u grupi u različitim socijalnim situacijama te utjecaj socijalne okoline i kulture u oblikovanju njihovih vrijednosti, stavova i vjerovanja.

Ispitni katalog sadrži sedam poglavlja:

1. Područja ispitivanja
2. Obrazovni ishodi
3. Struktura ispita
4. Tehnički opis ispita
5. Opis bodovanja
6. Primjeri zadataka
7. Priprema za ispit.

U prvome i drugome poglavlju navedeno je što se ispituje u ispitu. U prvome poglavlju navedena su područja ispitivanja, a u drugome ključna znanja i vještine koje pristupnik treba usvojiti.

U trećemu, četvrtome i petome poglavlju opisani su način ispitivanja, struktura i oblik ispita, vrste zadataka te način rješavanja i vrednovanja zadataka i ispitnih cjelina.

U šestome poglavlju navedeni su primjeri zadataka s detaljnim objašnjenjem, a u sedmome poglavlju objašnjeno je na koji se način treba pripremiti za ispit.

¹ NN, br. 7/19 (22. siječnja 2019.)

² Termin „pristupnik” u ispitnome katalogu podrazumijeva rodnu razliku te se odnosi i na pristupnice i na pristupnike.

1. PODRUČJA ISPITIVANJA

Ispitom državne mature iz Psihologije provjerava se:

- dostignuta razina znanja te kompetencije pristupnika u ovim područjima:
 - područje A – znanstveno-istraživački pristup
 - područje B – ja
 - područje C – ja i drugi
- međusobno povezivanje i primjena znanja iz različitih navedenih područja.

2. OBRAZOVNI ISHODI

U ovome su poglavlju za svako područje ispitivanja navedeni obrazovni ishodi, odnosno konkretni opisi onoga što pristupnik mora znati, razumjeti i učiniti da bi ostvario željeni rezultat u ispitu državne mature iz Psihologije.

Tablica 1. Područje A – znanstveno-istraživački pristup

POTPODRUČJE	OBRAZOVNI ISHODI PREMA KURIKULUMU	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA
1.1. Znanstveno određenje psihologije	1.1.1. Učenik interpretira psihologiju kao istraživačku i primijenjenu znanost. (PS A.1.)	♦ objasniti predmet istraživanja psihologije
		♦ kritički se osvrnuti na znanstvena i neznanstvena tumačenja ponašanja i doživljavanja
		♦ opisati područja rada psihologa (klinički, organizacijski, školski, socijalni, razvojni...) i važnost psihologije za pojedinca i zajednicu
		♦ usporediti osnovna obilježja metoda istraživanja u psihologiji
		♦ objasniti jednostavni koncept istraživanja i etička načela u psihologijskim istraživanjima
		♦ kritički se osvrnuti na psihologijska istraživanja
		♦ osmisлити nacrt jednostavnoga psihologijskog istraživanja

Tablica 2. Područje B – ja

POTPODRUČJE	OBRAZOVNI ISHODI PREMA KURIKULUMU	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA
2.1. Kognitivni procesi	2.1.1./2.2.1. Učenik objašnjava kako kognitivni procesi, motivacija i emocije (u dinamičnom odnosu) upravljaju ponašanjem i primjenjuje znanja o tome na različite životne situacije. (PS B.1.)	♦ objasniti i primijeniti načela perceptivne organizacije, percepcije dubine i percepcije gibanja
		♦ objasniti nastanak i funkcije percepcije te utjecaj različitih (fizioloških, socijalnih, kulturalnih i subjektivnih) čimbenika na percepciju
		♦ objasniti proces i vrste pamćenja
		♦ objasniti proces i uzroke zaboravljanja

POTPODRUČJE	OBRAZOVNI ISHODI PREMA KURIKULUMU	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA
2.1. Kognitivni procesi	2.1.1./2.2.1. Učenik objašnjava kako kognitivni procesi, motivacija i emocije (u dinamičnome odnosu) upravljaju ponašanjem i primjenjuje znanja o tome na različite životne situacije. (PS B.1.)	<ul style="list-style-type: none"> ♦ objasniti na primjerima strategije poboljšavanja pamćenja temeljem rezultata istraživanja i vlastitoga iskustva ♦ objasniti osnovna načela metoda učenja i primijeniti metode učenja u različitim praktičnim područjima
2.2. Afektivni i konativni procesi	2.1.1./2.2.1. Učenik objašnjava kako kognitivni procesi, motivacija i emocije (u dinamičnome odnosu) upravljaju ponašanjem i primjenjuje znanja o tome na različite životne situacije. (PS B.1.)	<ul style="list-style-type: none"> ♦ objasniti vrste i sastavnice emocija te čimbenike koji na njih utječu na primjerima iz svakodnevnoga života ♦ primijeniti znanje o emocijama na različite situacije iz svakodnevnoga života ♦ objasniti utjecaj emocija na druge psihičke procese i ponašanje ♦ objasniti na primjerima vrste motiva i motivacije te njihovu povezanost s različitim ponašanjima ♦ objasniti pojam stresa i frustracije, njihovu fiziološku osnovu i uzroke njihova nastanka ♦ primijeniti znanje o stresu i frustraciji na svakodnevne situacije ♦ usporediti različite načine nošenja sa stresom/ frustracijom
2.3. Individualne razlike	2.3.1. Učenik raspravlja o individualnim razlikama među ljudima. (PS B.2.)	<ul style="list-style-type: none"> ♦ objasniti pojam, raspodjelu i razlike u inteligenciji (s obzirom na dob, spol, grupnu pripadnost i sl.) ♦ usporediti razvoj fluidne i kristalizirane inteligencije ♦ objasniti utjecaj bioloških, okolinskih i kulturalnih čimbenika na inteligenciju

POTPODRUČJE	OBRAZOVNI ISHODI PREMA KURIKULUMU	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA
2.3. Individualne razlike	2.3.1. Učenik raspravlja o individualnim razlikama među ljudima. (PS B.2.)	♦ objasniti različite modele inteligencije (Spearmanov, Cattellov, Thurstonov, Sternbergov, Gardnerov) i zaključiti o ulozi različitih vrsta inteligencije u različitim područjima života
		♦ objasniti pojam ličnosti i činitelje koji oblikuju ličnost
		♦ usporediti različite teorijske pristupe ličnosti (psihoanalitički, humanistički, bihevioristički, socijalno-kognitivni, osobinski)
		♦ opisati tehnike za ispitivanje ličnosti i njihovu praktičnu primjenu
		♦ opisati osnovne psihičke poremećaje te usporediti načine njihova liječenja
		♦ zaključivati o čimbenicima koji pridonose očuvanju mentalnoga zdravlja i načinima ostvarivanja psihičke dobrobiti
		♦ objasniti važnost destigmatizacije i tolerantnoga odnosa prema osobama s psihičkim oboljenjima
	2.3.2. Učenik uspoređuje razvoj pojedinca tijekom životnoga ciklusa. (PS B.4. prošireni ishod)	♦ objasniti na primjerima ulogu nasljednih i okolinskih čimbenika u razvoju pojedinca
		♦ usporediti na primjerima kognitivni, emocionalni i socijalni razvoj pojedinca u različitim razvojnim razdobljima
		♦ usporediti faze kognitivnoga razvoja prema Jeanu Piagetu
♦ objasniti razvoj pojma o sebi i njegove sastavnice		
		♦ usporediti stilove roditeljstva i primijeniti načela teorija učenja u objašnjavanju odgojnih postupaka prema djeci

Tablica 3. Područje C – ja i drugi

POTPODRUČJE	OBRAZOVNI ISHODI PREMA KURIKULUMU	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA
3.1. Socijalna psihologija	3.1.1. Učenik raspravlja o različitim čimbenicima koji utječu na odnose pojedinca i drugih. (PS C.1.)	♦ analizirati socijalnu percepciju (neverbalnu komunikaciju, oblikovanje dojma, proces atribucije) i implicitne teorije ličnosti
		♦ objasniti ulogu socijalne percepcije u ponašanju prema drugim osobama na primjerima iz svakodnevnoga života
		♦ opisati nastanak stavova, stereotipa, predrasuda i diskriminacije
		♦ objasniti sastavnice stava i predrasude
		♦ objasniti i ilustrirati utjecaj stavova, stereotipa i predrasuda na selektivnost percepcije, pamćenja, rasuđivanja i emocije
		♦ objasniti povezanost stavova, stereotipa i predrasuda s ponašanjem i efektom samoispunjavajućega proročanstva
		♦ objasniti na primjerima kako se može utjecati na smanjenje stereotipa, predrasuda i diskriminacije
		♦ objasniti nastanak sukoba na individualnoj i grupnoj razini
		♦ primijeniti znanje o čimbenicima koji utječu na nastanak sukoba za stvaranje skladnijih međuljudskih odnosa te za suradnju u svojoj okolini
		♦ objasniti socijalnu i emocionalnu inteligenciju
	3.1.2. Učenik raspravlja o različitim vrstama socijalnih utjecaja na ponašanje pojedinca. (PS C.2.)	♦ analizirati obilježja grupe
		♦ analizirati učinke različitih socijalnih utjecaja na ponašanje pojedinca na primjerima iz svakodnevnoga života ili u širem društvenom/ povijesnom kontekstu

POTPODRUČJE	OBRAZOVNI ISHODI PREMA KURIKULUMU	RAZRADA OBRAZOVNIH ISHODA
3.1. Socijalna psihologija	3.1.2. Učenik raspravlja o različitim vrstama socijalnih utjecaja na ponašanje pojedinca. (PS C.2.)	♦ objasniti načine na koje marketinško oglašavanje, masovni mediji ili političke poruke žele utjecati na izbore, stavove ili ponašanje na primjerima iz svakodnevnoga života
		♦ raspraviti o čimbenicima koji pridonose stvaranju otpornosti na marketinški, medijski, politički ili grupni pritisak
		♦ primijeniti rezultate istraživanja o čimbenicima koji pridonose stvaranju otpornosti na marketinški, medijski, politički ili grupni pritisak na svakodnevne životne situacije
	3.1.3. Učenik raspravlja o važnosti prosocijalnoga ponašanja. (PS C.3. prošireni ishod)	♦ objasniti prosocijalno ponašanje
		♦ objasniti čimbenike koji pridonose prosocijalnomu ponašanju
		♦ objasniti važnost prosocijalnoga ponašanja za razvoj solidarnosti kao temeljne ljudske vrijednosti
		♦ navesti (planirati) primjere prosocijalnoga ponašanja prema drugima i drugačijima

3. STRUKTURA ISPITA

Ispit državne mature iz Psihologije sastoji se od triju ispitnih područja i sadrži ukupno 44 zadatka.

Područje A – znanstveno-istraživački pristup odnosi se na **znanstveno određnje psihologije**.

Područje B – ja odnosi se na **kognitivne procese** (percepcija, pamćenje, učenje), **afektivne procese i konativne procese** (emocije i motivacija) te na **individualne razlike** (inteligencija, ličnost, razvojna psihologija).

Područje C – ja i drugi odnosi se na **socijalnu psihologiju** (socijalna percepcija, socijalni utjecaj, socijalni odnosi).

Zadacima u ispitu obuhvaćena su integrirana znanja iz svih područja.

Ispit je podijeljen prema vrstama zadataka.

Prvu skupinu čine zadatci višestrukoga izbora s četirima ponuđenim odgovorima, drugu zadatci kratkoga odgovora, a treću zadatci produženoga odgovora.

Tablica 4. Struktura ispita

PODRUČJE	POTPODRUČJE	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA	ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA	UKUPNO
A – znanstveno-istraživački pristup	Znanstveno određnje psihologije	4	1	1	6 (13,6 %)
B – ja	Kognitivni procesi	6	2	1	27 (61,4 %)
	Afektivni i konativni procesi	5	2	1	
	Individualne razlike	6	3	1	
C – ja i drugi	Socijalna psihologija	6	4	1	11 (25 %)
UKUPNO		27 (61,4 %)	12 (27,3 %)	5 (11,3 %)	44 (100 %)

NAPOMENA: Pojedini zadatci vezani su za zadani uvodni dio u obliku kraćega teksta, fotografije, crteža ili grafičkoga prikaza.

4. TEHNIČKI OPIS ISPITA

4.1. TRAJANJE ISPITA

Ispit državne mature iz Psihologije traje **90 minuta** bez stanke.

Vremeniak provedbe bit će objavljen na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja (www.ncvvo.hr).

4.2. IZGLED ISPITA I NAČIN RJEŠAVANJA

Pristupnik dobiva sigurnosnu vrećicu u kojoj su ispitna knjižica, list za odgovore i list za koncept.

Važno je pažljivo pročitati tekst općih uputa i tekst uputa za rješavanje zadataka i označavanje točnih odgovora.

Uz svaku vrstu zadataka priložena je uputa za rješavanje. Važno je pažljivo pročitati te upute jer je u njima naznačen i način označavanja točnih odgovora.

U zadacima zatvorenoga tipa (višestrukoga izbora) pristupnik mora označiti točne odgovore znakom X na listu za odgovore. Ako pristupnik označi više od jednoga odgovora, zadatak će se bodovati s 0 (nula) bodova bez obzira na to što je među označenima i točan odgovor.

U zadacima otvorenoga tipa (zadatci kratkoga i produženoga odgovora) pristupnik mora odgovoriti kratkim odgovorom s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom (zadatci kratkoga odgovora) ili odgovoriti s nekoliko rečenica (zadatci produženoga odgovora) na za to predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici. Ako pristupnik pogriješi, treba precrtati netočan odgovor, staviti ga u zagradu, napisati točan odgovor i staviti paraf (isključivo skraćeni potpis, a ne puno ime i prezime) pokraj točnoga odgovora.

Pri rješavanju zadataka otvorenoga tipa pristupnici mogu upotrebljavati list za koncept, ali na kraju moraju svoje odgovore čitko prepisati na list za čistopis.

4.3. PRIBOR

Tijekom pisanja ispita dopušteno je upotrebljavati isključivo kemijsku olovku kojom se piše plavom ili crnom bojom.

5. OPIS BODOVANJA

Pristupnik u ispitu može ostvariti **54** boda.

U zadacima višestrukoga izbora točno označen odgovor na listu za odgovore donosi 1 bod. Uspješnim rješavanjem tih zadataka pristupnik može ostvariti 27 bodova.

U zadacima kratkoga odgovora točan odgovor donosi 1 bod. Točnim rješavanjem zadataka kratkoga odgovora pristupnik može ostvariti 12 bodova.

U zadacima produženoga odgovora točan i logično strukturiran odgovor može se vrednovati s jednim bodom, dvama bodovima ili maksimalno trima bodovima ovisno o preciznosti pristupnikova odgovora. Točnim rješavanjem svih zadataka produženoga odgovora u ispitu pristupnik može ostvariti 15 bodova.

Opis bodovanja prema vrsti zadataka prikazan je u tablici 5.

Tablica 5. Bodovanje prema vrstama zadataka

Zadaci višestrukoga odgovora	1 bod 1 bod – točan odgovor 0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora
Zadaci kratkoga odgovora	1 bod 1 bod – potpuno točan odgovor 0 bodova – djelomično točan odgovor, netočan odgovor ili odgovor nije naveden
Zadaci produženoga odgovora	3 boda Duljina odgovora nije presudna pri vrednovanju. 3 boda – odgovor udovoljava zahtjevima zadatka, logično je strukturiran, sadržajan i usmjeren na pitanje 2 boda – pitanje je djelomično odgovoreno, npr. točno je imenovano ono što se traži u pitanju, prisutan je i opis kojemu nedostaju informacije ili su samo djelomično točne ili su samo djelomično usmjerene na pitanje 1 bod – pitanje je djelomično odgovoreno, ali sadrži znatnije nedostatke, npr. točno je imenovano ono što se traži, ali nedostaje opis ili sadrži netočne informacije ili one nisu usmjerene na pitanje 0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije naveden ili odgovor ne zadovoljava nijedan od prethodno navedenih kriterija

Tablica 6. Bodovanje ispitnih potpodručja

PODRUČJE	POTPODRUČJE	ZADATCI VIŠESTRUKOGA IZBORA	ZADATCI KRATKOGA ODGOVORA	ZADATCI PRODUŽENOGA ODGOVORA	UKUPNO
A – znanstveno– istraživački pristup	Znanstveno određenje psihologije	4	1	3	8 (14,8 %)
B – ja	Kognitivni proces	6	2	3	33 (61,1 %)
	Afektivni i konativni procesi	5	2	3	
	Individualne razlike	6	3	3	
C – ja i drugi	Socijalna psihologija	6	4	3	13 (24,1 %)
UKUPNO		27 (50 %)	12 (22,22 %)	15 (27,78 %)	54 (100 %)

6. PRIMJERI ZADATAKA

U ovome su poglavlju navedeni primjeri zadataka. Ispit iz Psihologije sastoji se od zadataka zatvorenoga tipa (zadatci višestrukoga izbora) i zadataka otvorenoga tipa (zadatci kratkoga odgovora i zadatci produženoga odgovora).

Uz svaki primjer zadatka navedena je uputa za rješavanje zadatka, točan odgovor, područje ispitivanja, potpodručje, obrazovni ishod koji se tim zadatkom ispituje te način bodovanja.

6.1. PRIMJER ZADATKA VIŠESTRUKOGA IZBORA

Zadatak višestrukoga izbora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), osnove (u kojoj je postavljen zadatak) te četiriju ponuđenih odgovora od kojih je jedan točan.

Uputa za rješavanje zadataka višestrukoga izbora glasi:

U sljedećim zadatcima od više ponuđenih odgovora samo je **jedan** točan.

Točne odgovore morate označiti znakom X na listu za odgovore.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

Koji se psiholog bavi izborom ljudi koji najbolje udovoljavaju zahtjevima određenoga radnog mjesta?

- A. klinički
- B. razvojni
- C. socijalni
- D. organizacijski

TOČAN ODGOVOR: D

PODRUČJE: A – znanstveno-istraživački pristup (Znanstveno određenje psihologije)

OBRAZOVNI ISHOD: opisati područja rada psihologa

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – netočan odgovor, odgovor nije označen ili je označeno više odgovora

6.2. PRIMJER ZADATKA KRATKOGA ODGOVORA

Zadatak kratkoga odgovora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu) i osnove (najčešće pitanja) u kojoj je zadano što pristupnik treba odgovoriti.

Uputa za rješavanje zadataka kratkoga odgovora glasi:

U sljedećim zadacima odgovorite kratkim odgovorom (riječju, s nekoliko riječi ili jednostavnom rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan bod.

Zadatak:

Najvažnije je nikad ne prestati postavljati pitanja. Radoznalost postoji s razlogom. Čovjek ne može ne biti zadivljen kad razmišlja o misterijima vječnosti i života, o čudesnoj strukturi stvarnosti. Dovoljno je da svakog dana uspijemo razumjeti samo mali dio te misterije.

Albert Einstein

Izvor: Miljković, D., Rijavec., M. (1999.). Tko su dobri ljudi. Zagreb.

Koja je vrsta motivacije s obzirom na vrstu poticaja opisana u tekstu?

TOČAN ODGOVOR: intrinzična motivacija

PODRUČJE: B – ja (Afektivni i konativni procesi)

OBRAZOVNI ISHOD: objasniti na primjerima vrste motiva i motivacije te njihovu povezanost s različitim ponašanjima

BODOVANJE:

1 bod – točan odgovor

0 bodova – djelomično točan odgovor, netočan odgovor ili odgovor nije naveden

6.3. PRIMJER ZADATKA PRODUŽENOGA ODGOVORA

Zadatak produženoga odgovora sastoji se od upute (u kojoj je opisan način rješavanja zadatka i koja je zajednička za sve zadatke toga tipa u nizu), polaznoga sadržaja (teksta, slike, crteža, fotografije ili grafičkoga prikaza) i osnove (najčešće pitanja) u kojoj je zadano što pristupnik treba odgovoriti.

Uputa za rješavanje zadatka produženoga odgovora glasi:

U sljedećim zadatcima odgovorite s nekoliko rečenica, jasno i sažeto, usmjeravajući se na ono što je bitno za zadatak i koristeći se polaznim sadržajem.

Odgovore upišite **samo** na predviđeno mjesto u ispitnoj knjižici.

Točan odgovor donosi jedan, dva ili najviše tri boda.

Zadatak:

Pozorno pročitajte tekst.

Dojenčad često komunicira plačem. Primjerice, plačem može poručivati da je pospano. Plač se može pojaviti i kao reakcija na neki iznenadni zvuk. Dojenče može plakati i kada se odvaja od roditelja ili da bi privuklo pozornost roditelja koji se u tome trenutku bavi bratom ili sestrom.

Navedite tri vrste čimbenika koji utječu na ponašanje i psihičke procese te svaki povežite s odgovarajućim primjerom iz polaznoga teksta.

MODEL TOČNOGA ODGOVORA:

- **Fizikalni čimbenici** – Plač se može pojaviti i kao reakcija na neki iznenadni zvuk.
- **Fiziološki/biološki čimbenici** – Primjerice, plačem može poručivati da je pospano.

- **Socijalni čimbenici** – Dojenče može plakati i kada se odvaja od roditelja ili da bi privuklo pozornost roditelja koji se u tome trenutku bavi bratom ili sestrom.

PODRUČJE: A – znanstveno-istraživački pristup (Znanstveno određenje psihologije)

OBRAZOVNI ISHOD: objasniti predmet istraživanja psihologije

BODOVANJE:

3 boda – Navedene su 3 vrste čimbenika koji utječu na ponašanje i psihičke procese i svaki je povezan s odgovarajućim primjerom iz teksta.

2 boda – Navedene su 3 ili 2 vrste čimbenika i dva su povezana s odgovarajućim primjerom iz teksta.

Navedene su 3 vrste čimbenika i jedan je povezan s odgovarajućim primjerom iz teksta.

1 bod – Navedene su 2 ili 1 vrsta čimbenika i jedan je povezan s odgovarajućim primjerom iz teksta.

Navedene su 2 ili 3 vrste čimbenika.

0 bodova – Svi ostali odgovori koji ne uključuju gore navedeno ili odgovor nije naveden.

7. PRIPREMA ZA ISPIT

U interesu je pristupnika savjesno pristupiti ispitu, ponašati se prema propisanim pravilima i nastojati ostvariti što bolji rezultat. U načelu za pripremu ovoga ispita vrijede opća pravila koja vrijede i za druge vrste pisanih ispita. Ispitni katalog kao javni dokument pruža važne informacije i nastavnicima i pristupnicima te jasno opisuje što će se i kako ispitivati na državnoj maturi.

Ishodi više razine podrazumijevaju ostvarenost ishoda niže razine (npr. ishod „uspoređi“ podrazumijeva da učenik može „definirati, objasniti, navesti primjer i sl.“).

Pristupnici bi trebali početi s ozbiljnim pripremanjima za ispit tri do četiri mjeseca uoči ispita. Korisno je napraviti plan rada po danima i tjednima te bilježiti količinu gradiva obrađenu tijekom dana. Teorijska znanja važno je međusobno povezivati i objašnjavati na primjerima iz svakodnevnih životnih situacija. Za provjeru stupnja usvojenosti i ponavljanje sadržaja mogu se upotrebljavati ispiti iz prethodnih godina objavljeni na mrežnoj stranici Nacionalnoga centra za vanjsko vrednovanje obrazovanja.

Literatura za pripremu ispita iz Psihologije udžbenici su koje je propisalo i odobrilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske tijekom protekloga četverogodišnjeg razdoblja.

1. Boban Lipić, A., Jambrović Čugura, I., Kolega, M., *Psihologija – udžbenik psihologije u drugom i trećem razredu gimnazija*, Školska knjiga, Zagreb, 2020.
2. Rakoci, V., Ribarić Gruber, A., Kamenov, Ž., *Psihologija – udžbenik za drugi i treći razred opće i treći razred jezične gimnazije*, Alfa, Zagreb, 2020.

Način polaganja ispita državne mature, kao i mjere koje se izriču u slučaju nedozvoljenoga ponašanja učenika propisani su Pravilnikom o polaganju državne mature (Narodne novine, 1/13, 41/19, 127/19, 55/20, 53/21, 126/21 i 19/23).

